

Publiceringar om kommunpolitik ökar digitalt

Lars Truedson*

Trots en kärv ekonomisk situation lyckas mediehusen upprätthålla en hög och till och med svagt ökande nivå på bevakningen av kommunpolitiken. Det är även i år bilden när Mediestudier tillsammans med medieanalysföretaget Retriever gör en omfattande kvantitativ studie av hur många artiklar som skrivs om kommunpolitik. Vi har nu tillgång till data från elva halvår, från första halvåret 2013 till och med första halvåret 2018, och även om mönstret inte är entydigt så tyder mycket på att vi ser en svag ökning över tid. Men vi ser också problem som gör det nödvändigt att tänka ordentligt på vad vi mäter och vad som påverkar förändringarna i siffrorna.

Tidningarna har numera färre journalister anställda, men med hjälp av rationaliseringar och prioriteringar tycks mediehusen ha hittat metoder som gör att färre medarbetare kan producera lika mycket eller rent av mer journalistiskt material i detta ett av lokalmediernas kärnområden.

* Lars Truedson är journalist och föreståndare för Institutet för Mediestudier. Han är också VD för Tredje Statsmakten Media AB.

Vi har gjort antagandet att en sökning efter kommunnamnet samt vissa väl utvalda termer som upprepas över tid ska ge en bild av hur de svenska mediernas kommunbevakning utvecklas. Självklart finns många artiklar som inte innehåller dessa ord men behandlar kommunpolitik, och även omvänt vissa felträffar som handlar om annat, men vi tänker oss att andelen artiklar som träffas av vår sökning och är relevanta ska vara rimligt konstant över tid.

Vi har därför valt att göra en sökning där kommunens namn förekommer i kombination med ord som säkerställer att rapporteringen handlar om kommunpolitik. Det rör sig om de kommunpolitiska termerna ”kommunstyrelse” eller där det är tillämpligt ”regionstyrelse” samt ”kommunalråd” med varianten ”borgarråd” samt några böjningsformer av dessa ord. Vi antar att detta är ett rimligt mått på hur många artiklar som skrivs om kommunpolitik.

Denna sökning har gjorts i ett källurval skapat för att återspegla de svenska nyhetsmedierna så bra som möjligt. Etermedier har (med undantag för TV4, som dock har ett försumbart antal träffar) uteslutits från urvalet eftersom deras huvudpubliceringar inte registreras i databasen, utan bara webbversioner som varierar i ambition över tid och mellan redaktioner. Dessutom har de titlar som tidigare hörde till Promediakoncernen uteslutits eftersom de kom in i databasen under perioden och snedvred resultaten. Ett fåtal titlar har dessutom uteslutits på grund av ofullständig data.

Träffarna särredovisas i två kategorier:

- Printmedier, printpubliceringar
- Webbmedier

Den första kategorin är helt enkelt dagspressföretags pappersupplagor, i andra fallet rena online-medier.

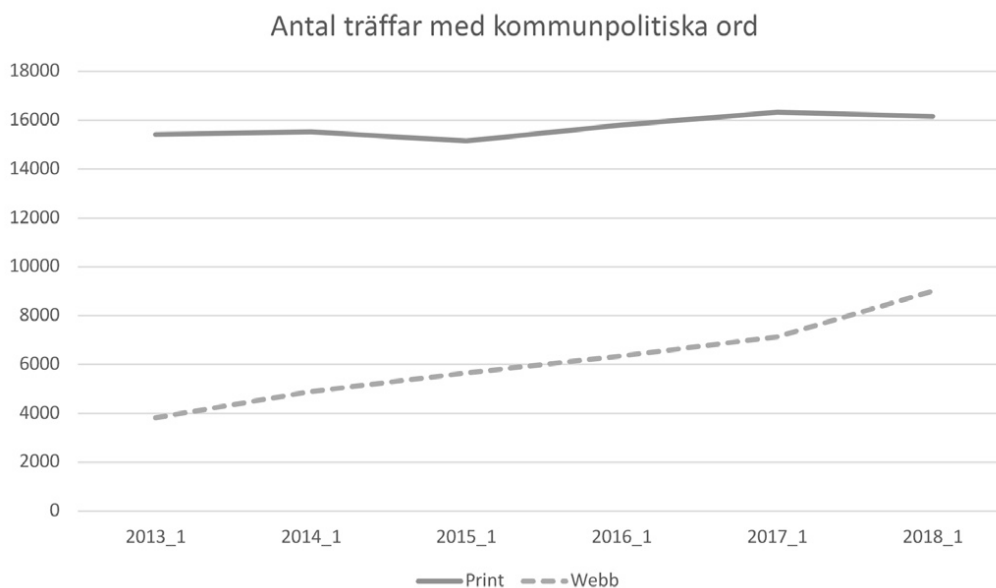
I detta kapitel redovisar vi analyser på hela dataurvalet på nationell nivå. Då Retrievers databas i grunden är skapad för andra syften än denna typ av numerisk analys och vissa osäkerheter därför kan uppstå, avstår vi från att bryta ner materialet i snävare kategorier.

Vi har tidigare år undersökt om det gör någon skillnad att analysera antalet träffar som en procentuell andel av Retrievers hela databas det aktuella året, men inte sett att det ger någon ytterligare intressant variation.

När vi studerat siffrorna har vi sett en tydlig säsongvariation. Första halvåret respektive år har betydligt fler artiklar än andra halvåret. Sannolikt kan detta förklaras av hur det politiska arbetet lagts upp i kommunerna över året – helt enkelt hur ”sommartorkan” fördelas mellan halvåren. Vi har därför valt att för ökad tydlighet koncentrera analysen till förstahalvåret – där har vi också på grund av publiceringsdatum tillgång till fler perioder.

I Figur 1 och Tabell 1 noterar man omedelbart en i stort sett oförändrad nivå vad gäller printpubliceringar, med en minskning på en procent det senaste året jämfört med året före. Vad gäller webbmedier är det däremot en tydlig uppgång från lägre nivåer.

Figur I. Alla titlar i urvalet

I figuren framgår antalet träffar i hela källurvalet, uppdelat per kategori, för sökningen på kommunnamn och orden kommunstyrelse/regionstyrelse och kommunalråd/borgarråd.

Källa: Retriever.

Tabell I. Antal träffar första halvåret i hela urvalet

	Print	Webb
2013_1	15 426	3 821
2014_1	15 519	4 889
2015_1	15 153	5 665
2016_1	15 801	6 357
2017_1	16 331	7 131

I tabellen framgår antalet träffar första halvåret respektive år i hela källurvalet, uppdelat per kategori, för sökningen på kommunnamn och orden kommunstyrelse/regionstyrelse och kommunalråd/borgarråd.

Källa: Retriever.

Vi har i år liksom de två föregående åren valt att avstå från att analysera kommunerna utifrån antalet artiklar per invånare, då dessa siffror främst återspeglade kommunstorleken. Ju mindre kommun desto fler träffar per invånare. Sannolikt återspeglar detta det faktum att varje kommun oavsett invånarantal har endast en kommunstyrelse som har ungefär lika många möten varje år. Det större antalet ärenden i en större kommun eller det större antalet journalister i vissa städer tycks inte ha förändrat detta.

I en situation när vi vet att resurserna till journalistik krympt under lång tid är det viktigt att veta om det också påverkar journalistiken. Blir den mindre intensiv? Mindre djuplodande? De resultat som redovisats i detta kapitel ger på sätt och vis en lugnande bild: antalet artiklar ökar något.

Men självklart är det inte hela bilden. Det kan tänkas att kvantitet har fått ersätta kvalitet. Att mer granskande artiklar har ersatts av rewriterade pressmeddelanden. Det kan också tänkas att skicklig metodutveckling på medieföretagen har rationaliserat arbetet så att lika mycket hinns med utan fallande kvalitet trots minskade resurser. Eller att kommunernas kommunikationsavdelningar har börjat bidra mer aktivt med underlag eller till och med hela artiklar till de lokala tidningarna. I Carina Tenors forskning har tidigare noterats att åtta av tio kommuner då och då eller oftare sett sina pressmeddelanden publiceras närmast ordagrant i medier.

Vad som förklarar utvecklingen bäst ger inte denna studie något svar på – för det behövs fallstudier och kvalitativa analyser.

Men det finns anledning att fundera ytterligare på vad vi egentligen mäter, framförallt vad gäller webbmedierna. När det gäller printpubliceringar har vi en relativt konstant skara medier, där några få tillkommer (främst gratistidningar) och några få mindre tidningar läggs ner av ekonomiska skäl.

Historien är en annan när det gäller webbmedierna. Bland källorna i mätningen har ett antal tillkommit men de är i många fall svårdefinierade och skulle kunna ses som digitala versioner av printmedier. Risken att vi dubbelräknar samma journalistik flera gånger är då stor. Vi riskerar i så fall att mest mäta graden av ompaketering av samma journalistik för olika digitala upplagor av samma publikationer, snarare än få en uppfattning om hur mycket journalistik om kommunpolitik som produceras.

Från Gunnar Nygrens och Nønne Schjærff Engelbrecht innehållsstudie, se deras kapitel, så vet vi att variationerna i antalet artiklar om kommunerna är stor mellan olika kommuner och olika medier. Frågan är då vad ett så aggregerat mått som sökningar i i princip alla mediekällor svarar på. Problemet är att om vi bryter ner det per kommun ser vi, som nämnts ovan, samtidigt i några få kommuner stora svängningar från år till år utan att det tycks återspegla förändringar i journalistiken, utan snarare tekniska faktorer i databaser och överföringar av data.

Därför är det svårt att isolera olika faktorer. Möjligt skulle en nedgång generellt i artiklar som träffas av våra sökningar kunna vara lite som kanariefågeln i gamla kolgruvor – en indikation på att saker börjat

gå åt skogen. Men vi vet inte vad den ökning vi ser i webbmedier står för.

Förr var det rätt enkelt. Det gick att göra innehållsstudier på papperstidningar och vara rätt fullständig. Nog gjordes de i några upplagor varje kväll och de stora tidningarna editionerades. Men det gick rätt snabbt att bli enig om vad man skulle mäta och hitta objekten att studera.

I den digitala verkligheten är mängden journalistik som publiceras större och mer mångfaldig. Vi behöver fundera mycket för att veta vad som ens är journalistik, där vissa skulle hävda att entusiastsajter som bagisbloggen.se ska falla utanför, andra att nyheteridag.se ska bort, ytterligare andra att just dessa är livsviktiga exempel på nya former av journalistik.

Ännu svårare blir det att bestämma sig för vad som är en publicering. När har en webbtidning slutat uppdatera och därmed slutligt publicerat en nyhet? Och, alltså, hur många olika anpassade versioner av samma journalistiska research mot olika plattformar och olika publikationer är relevant att ha med om man ska undersöka ett mediehus prioriteringar?

Samtidigt är det just nu när journalistiken förändras så kraftigt – och ur vissa aspekter kan ses som hotad – som det gäller att hitta metoder att undersöka dessa förändringar. Det finns anledning att under året fundera på detta i allmänhet och specifikt vad denna undersökning mäter och om det går att förfinna metoderna. Eller om det är ett för grovt verktyg för att undersöka de nyanser vi vill åt.